

THAO TÁC LẬP LUẬN BÁC BỎ

I – BÀI TẬP

1. Cho biết cách lập luận trong câu trả lời của nhà văn Béc-na Sô (sách giáo khoa, trang 16).

2. Lập luận để bác bỏ sai lầm trong luận điểm : "Có tiền là có hạnh phúc".

3. Lập luận bác bỏ sai lầm trong luận điểm : "Thật thà là cha đại".

4. Lập luận để tìm ra ý mới bằng cách nói ngược lại thành ngữ :

a) Kẻ có chí dám *múa rìu qua mắt thợ*.

b) *Bới lông tìm vết* cũng có mặt tốt.

5. Chỉ ra lỗi sai về lô gích trong cách phân công của một bạn lớp trưởng như sau :

"Các bạn đoàn viên kéo xe, các bạn nữ quét dọn, còn những ai khoẻ mạnh thì đi đào đất".

6. Chỉ ra lỗi sai về lô gích trong lập luận dưới đây :

a) "Những người phiên dịch và giáo viên ngoại ngữ đều phải học ngoại ngữ. Tôi không phải là người phiên dịch, cũng không phải là giáo viên ngoại ngữ, cho nên tôi không học ngoại ngữ".

b) "Nếu hoạt động thể thao quá nhiều thì sẽ ảnh hưởng tới học tập, còn nếu hoạt động thể thao quá ít lại ảnh hưởng không tốt tới thân thể. Như vậy nói chung là hoạt động thể thao quá nhiều hay quá ít đều không tốt đối với học tập và đối với thân thể".

II – GỢI Ý GIẢI BÀI TẬP

1. Chú ý, Béc-na Sô không bác bỏ đề nghị, tức là không bác bỏ luận điểm mà chỉ bác bỏ cách lập luận. Lập luận của cô vũ nữ chỉ đề cập tới một khả năng còn Béc-na Sô vạch ra khả năng thứ hai, là khả năng xấu hơn.

2. Tham khảo ý kiến của nhà văn Anh Thác-cơ-rây để bác bỏ luận điểm "Có tiền mua tiên cũng được". Tất nhiên, trước hết hãy giải thích cho đúng nội dung của câu tục ngữ trên. Câu ấy có nghĩa là có tiền thì muốn gì được nấy. Đó chỉ là câu nói bóng gió nhằm đề cao sức mạnh vạn năng của đồng tiền. Điều đó có đúng

một phân, song sức mạnh ấy có giới hạn. Thực tế cho thấy không phải cái gì cũng có thể mua được. Như thế là bác bỏ luận điểm. Cần đưa ra các dẫn chứng để lập luận bác bỏ có sức thuyết phục.

3. Cũng như câu trên, trước hết cần giải thích đúng câu tục ngữ. "Thật thà là cha dại" có nghĩa là thật thà là dại nhất, là "bố đẻ" ra mọi cái dại trên đời. (Câu khác : "Thật thà là cha quý quái" lại có ý nói ngược lại, bọn quý quái phải sợ người thật thà. Dân gian vẫn có những câu tục ngữ nói những ý trái ngược nhau, tùy theo quan điểm nhìn nhận vấn đề). Câu này thể hiện một quan điểm lệch lạc, cho rằng thật thà là có hại.

Ở đây, cũng cần tìm hiểu hai chữ *thật thà*. Theo *Từ điển tiếng Việt*, *thật thà* là từ chỉ phẩm chất của con người, là "sự tự bộc lộ mình một cách tự nhiên, không giả dối, không giả tạo", lại có nghĩa là "không tham của người khác". Nên hiểu thật thà là trọng sự thật, tôn trọng chân lí, tôn trọng lẽ phải. Như vậy, thật thà là một phẩm chất làm cho đời sống tốt đẹp, mọi người tin cậy lẫn nhau. Nếu mọi người không thật thà với nhau, dối trá với nhau, ai cũng "nói dối như Cuội", không ai tin ai cả, thì khó mà sống với nhau được. Chính vì có lẽ phải, có chân lí cho nên dân gian mới nói : "Thật thà là cha quý quái".

Như vậy, thật thà có dại không ? Đây là điều dành cho học sinh suy nghĩ bác bỏ. Nên tra từ điển để hiểu thế nào là *dại*.

4. a) Luận điểm này có ý bác bỏ một phân nội dung thành ngữ "Múa rìu qua mắt thợ". Nếu ai cũng sợ múa rìu qua mắt thợ, coi "thợ" là đỉnh cao không thể vượt qua thì làm sao có thể nảy sinh ra thế hệ "thợ" mới, làm sao tiến bộ được.

b) Cũng như câu trên, tìm hiểu nghĩa của "Bói lông tìm vết" – một thành ngữ có nghĩa xấu. Nhưng đối với những người cầu tiến bộ, muốn khắc phục sai sót của mình thì họ không sợ ai "bói lông tìm vết" cả, thậm chí thấy sự bói móc kia có lợi cho mình.

5. Ba đối tượng chịu sự phân công của lớp trưởng (các bạn đoàn viên, các bạn nữ, những ai khoẻ mạnh) chông chéo nhau. Học sinh tự chỉ ra cái sai ở đây.

6. Sai lầm trong các lập luận có thể tìm thấy :

a) Đối tượng cần học ngoại ngữ không phải chỉ là người phiên dịch và giáo viên ngoại ngữ mà rộng hơn rất nhiều. Do đó, lập luận này là sai.

b) Câu khái quát bỏ sót tính chất giả định (nếu) và tính điều kiện (nếu... thì) của từng vế cụ thể.